

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 7. februarja 2018^{* i}

„Predhodno odločanje – Direktiva (EU) 2015/2366 – Plačilne storitve na notranjem trgu – Člen 35(1) – Zahteve na področju dostopa ponudnikov plačilnih storitev, ki imajo dovoljenje ali so registrirani, do plačilnih sistemov – Člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b) – Neuporaba teh zahtev za plačilne sisteme, v katerih so izključno ponudniki plačilnih storitev, ki spadajo v skupino – Uporaba navedenih zahtev za tristranske sheme plačilnih kartic, ki so sklenile sporazume o souporabi blagovnih znamk ali zastopništvu – Veljavnost“

V zadevi C-643/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (višje sodišče (Anglija in Wales), oddelek Queen's Bench (upravni senat), Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 19. oktobra 2016, ki je na Sodišče prispela 12. decembra 2016, v postopku

The Queen, na predlog

American Express Company,

proti

The Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury,

ob udeležbi

Diners Club International Limited,

MasterCard Europe SA,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, S. Rodin in E. Regan (poročevalec), sodniki,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: angleščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za American Express Company J. Turner, QC, J. Holmes, QC, in L. John, barristers, ter I. Taylor in H. Ware, solicitors,
- za MasterCard Europe SA P. Harrison in S. Kinsella, solicitors, ter S. Pitt in J. Bedford, odvetnika,
- za vlado Združenega kraljestva D. Robertson, agent, skupaj z G. Facenno, QC,
- za Evropski parlament R. van de Westelaken in A. Tamás, agenta,
- za Svet Evropske unije J. Bauerschmidt, I. Gurov in E. Moro, agenti,
- za Evropsko komisijo H. Tserepa-Lacombe in J. Samnadda, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 35 Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (UL 2015, L 337, str. 35).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo American Express Company in Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury (lordi komisarji zakladnice, Združeno kraljestvo, v nadaljevanju: nacionalni organ) glede pogojev uporabe pravil, ki urejajo dostop ponudnikov storitev, ki imajo dovoljenje ali so registrirani, do plačilnih sistemov, za tristranske sheme plačilnih kartic.

Pravni okvir

Uredba (EU) 2015/751

- 3 Člen 2 Uredbe (EU) 2015/751 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o medbančnih provizijah za kartične plačilne transakcije (UL 2015, L 123, str. 1), naslovljen „Opredelitve pojmov“, določa:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

17. ‚štiristranska shema plačilnih kartic‘ pomeni shemo plačilnih kartic, v okviru katere so kartične plačilne transakcije izvršene s plačilnega računa plačnika na plačilni račun prejemnika plačila na podlagi posredovanja sheme, izdajatelja (na strani plačnika) in pridobitelja (na strani prejemnika plačila);

[...]

30. „plačilna blagovna znamka“ pomeni vsako stvarno ali digitalno ime, izraz, znak, simbol oziroma njihovo kombinacijo, ki lahko označuje, v okviru katere sheme plačilnih kartic se izvajajo kartične plačilne transakcije;

[...]

32. „soupleporaba blagovnih znamk“ pomeni vključitev vsaj ene plačilne blagovne znamke in vsaj ene neplačilne blagovne znamke v isti kartični plačilni instrument;

[...]“

Direktiva 2015/2366

4 V uvodnih izjavah 2, 6, 49, 50 in 52 Direktive 2015/2366 je navedeno:

„(2) Revidirani pravni okvir Unije za plačilne storitve je dopolnjen z [Uredbo 2015/751]. [...]

[...]

(6) Treba bi bilo vzpostaviti nova pravila za zapolnitev regulativnih vrzeli, ob hkratnem zagotavljanju večje pravne jasnosti in dosledne uporabe zakonodajnega okvira po vsej Uniji. [...]

[...]

(49) Za vse ponudnike plačilnih storitev je nujno, da imajo dostop do storitev tehnične infrastrukture plačilnih sistemov. Vendar bi moral biti takšen dostop pogojen z ustreznimi zahtevami, da bi zagotovili integriteto in stabilnost navedenih sistemov. Vsak ponudnik plačilnih storitev, ki zaprosi za udeležbo v plačilnem sistemu, bi moral prevzeti tveganje lastne izbire sistema in plačilnemu sistemu predložiti dokaz, iz katerega je razvidno, da je njegova notranja ureditev dovolj stabilna za vse vrste tveganj. Takšni plačilni sistemi običajno vključujejo štiristranske kartične sheme, kot tudi večje sisteme, ki obdelujejo kreditna plačila in direktne obremenitve. Da bi po vsej Uniji zagotovili enako obravnavo različnih kategorij ponudnikov plačilnih storitev z dovoljenjem v skladu s pogoji njihovega dovoljenja, je treba pojasniti pravila v zvezi z dostopom do plačilnih sistemov.

(50) Določiti bi bilo treba pravila za nediskriminatorno obravnavo plačilnih institucij, ki so pridobile dovoljenje, in kreditnih institucij, tako da bi lahko vsi ponudniki plačilnih storitev, ki tekmujejo na notranjem trgu, uporabljali storitve tehnične infrastrukture teh plačilnih sistemov pod enakimi pogoji. Zaradi razlik v pravilih skrbnega in varnega poslovanja je primerno določiti, da se ponudniki plačilnih storitev, ki so pridobili dovoljenje, in tisti, ki so upravičeni do izjeme v skladu s to direktivo in izjeme v skladu s členom 3 Direktive [2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja ter o spremembah direktiv 2005/60/ES in 2006/48/ES in razveljavitvi Direktive 2000/46/ES (UL 2009, L 267, str. 7)], obravnavajo različno. V vsakem primeru bi morale biti razlike v cenovnih pogojih dovoljene le, če so utemeljene z razlikami v stroških, ki jih imajo ponudniki plačilnih storitev. [...]

[...]

(52) Določbe glede dostopa do plačilnih sistemov se ne bi smele uporabljati za sisteme, ki jih vzpostavi in upravlja en sam ponudnik plačilnih storitev. Takšni plačilni sistemi lahko delujejo tako, da neposredno konkurirajo plačilnim sistemom, ali – kar je bolj običajno – v tržni niši, ki je plačilni

sistemi ne pokrivajo v zadostni meri. Med takšnimi sistemi so tristranske sheme, kot so tristranske sheme kartic, če nikoli ne delujejo kot dejanske štiričlanske sheme kartic, na primer z vključevanjem pridobiteljev licenc, zastopnikov ali partnerjev, ki souporabljajo blagovno znamko. Poleg tega takšni sistemi običajno zajemajo plačilne storitve, ki jih opravljajo ponudniki telekomunikacij, kjer je upravljavec sheme ponudnik plačilnih storitev tako za plačnika kot za prejemnika plačila, ter interne sisteme bančnih skupin. Zaradi spodbujanja konkurence med takšnimi zaprtimi plačilnimi sistemi in uveljavljenimi glavnimi plačilnimi sistemi ne bi bilo primerno, da bi tretjim strankam dovolili dostop do teh zaprtih lastniških plačilnih sistemov. [...]"

- 5 Člen 1 Direktive 2015/2366, naslovljen „Predmet urejanja“, iz naslova I te direktive, naslovljenega „Predmet urejanja, področje uporabe in opredelitve pojmov“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva določa pravila, v skladu s katerimi države članice razlikujejo naslednje kategorije ponudnikov plačilnih storitev:

- (a) kreditne institucije, kakor so opredeljene v točki (1) člena 4(1) Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta [z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL 2013, L 176, str. 1)], vključno s podružnicami teh institucij v smislu točke (17) člena 4(1) navedene uredbe, kadar se takšne podružnice nahajajo v Uniji, ne glede na to ali je glavni sedež teh podružnic v Uniji ali pa je v skladu s členom 47 Direktive 2013/36/EU [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL 2013, L 176, str. 338)] in nacionalnim pravom zunaj Unije;
 - (b) institucije za izdajo elektronskega denarja v smislu točke (1) člena 2 Direktive [2009/110], vključno s podružnicami teh institucij, v skladu s členom 8 navedene direktive in nacionalnim pravom, kadar se takšne podružnice nahajajo v Uniji, njihov glavni sedež pa je zunaj Unije, v kolikor so plačilne storitve, ki jih opravljajo te podružnice, povezane z izdajo elektronskega denarja;
 - (c) poštne institucije, ki imajo na podlagi nacionalnega prava pravico opravljati plačilne storitve;
 - (d) plačilne institucije;
 - (e) [Evropsko centralno banko(ECB)] in nacionalne centralne banke, kadar ne delujejo kot monetarni organ ali drugi javni organi;
 - (f) države članice ali njihove regionalne ali lokalne organe, kadar ne delujejo kakor javni organi.“
- 6 Člen 4 Direktive 2015/2366, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

3. „plačilna storitev“ pomeni poslovno dejavnost, opredeljeno v Prilogi I;

4. „plačilna institucija“ pomeni pravno osebo, ki je v skladu s členom 11 pridobila dovoljenje za opravljanje in izvrševanje plačilnih storitev po vsej Uniji;

[...]

7. „plačilni sistem“ pomeni sistem za prenos sredstev s formalnimi in standardiziranimi dogovori ter skupnimi pravili za obdelavo, kliring in/ali poravnavo plačilnih transakcij;

[...]

11. „ponudnik plačilnih storitev“ pomeni subjekt iz člena 1(1) [ali] fizično ali pravno [...] osebo, ki ji je bila odobrena izjema na podlagi člena 32 ali 33;

[...]

38. „zastopnik“ je fizična ali pravna oseba, ki deluje v imenu plačilne institucije pri opravljanju plačilnih storitev;

[...]

40. „skupina“ pomeni skupino podjetij, ki so medsebojno povezana, kakor je navedeno v členu 22(1), (2) ali (7) Direktive [2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS (UL 2013, L 182, str. 19)], ali podjetij, kakor so opredeljena v členih 4, 5, 6 in 7 Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 241/2014 [z dne 7. januarja 2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z regulativnimi tehničnimi standardi glede kapitalskih zahtev za institucije (UL 2014, L 74, str. 8)], ki so medsebojno povezana, kakor je navedeno v členu 10(1) ali v členu 113(6) ali (7) Uredbe [št. 575/2013].

[...]

47. „plačilna blagovna znamka“ pomeni vsako stvarno ali digitalno ime, izraz, znak, simbol oziroma njihovo kombinacijo, ki lahko označuje, v okviru katere sheme plačilnih kartic se izvajajo kartične plačilne transakcije;

[...]“

7 Člen 11 Direktive 2015/2366, naslovljen „Izdaja dovoljenja“, je v poglavju 1, naslovljenem „Plačilne institucije“, iz naslova II Direktive 2015/2366, naslovljenega „Ponudniki plačilnih storitev“. Ta člen v odstavku 1 določa:

„Države članice od podjetij, ki niso podjetja iz točk (a), (b), (c), (e) in (f) člena 1(1) ter niso fizične ali pravne osebe, ki jim je bila odobrena izjema na podlagi člena 32 ali 33, in nameravajo opravljati plačilne storitve, zahtevajo, da pred začetkom opravljanja plačilnih storitev pridobijo dovoljenje za poslovanje kot plačilna institucija. [...]“

8 Člen 35, naslovljen „Dostop do plačilnih sistemov“, je v poglavju 2, naslovljenem „Skupne določbe“, naslova II te direktive. V njem je določeno:

„1. Države članice zagotovijo, da so pravila o dostopu ponudnikov plačilnih storitev, ki imajo dovoljenje za opravljanje plačilnih storitev ali so registrirani in so pravne osebe, do plačilnih sistemov objektivna, nediskriminatorna in sorazmerna ter ne omejujejo dostopa bolj, kot je potrebno za varovanje pred posebnimi tveganji, kot so tveganje poravnave, operativno tveganje in poslovno tveganje, ter za varovanje finančne in operativne stabilnosti plačilnega sistema.“

Plačilni sistemi ponudnikom plačilnih storitev, uporabnikom plačilnih storitev ali drugim plačilnim sistemom ne smejo naložiti nobene od naslednjih zahtev:

- (a) omejevalnih pravil v zvezi z dejansko udeležbo v drugih plačilnih sistemih;
- (b) kakršnih koli pravil, ki diskriminirajo med ponudniki plačilnih storitev z dovoljenjem ali med registriranimi ponudniki plačilnih storitev glede pravic, obveznosti in upravičenosti udeležencev;
- (c) omejitev na podlagi institucionalnega statusa.

2. Odstavek 1 se ne uporablja:

[...]

- (b) plačilne sisteme, v katerih so izključno ponudniki plačilnih storitev, ki spadajo v skupino.

[...]“

- 9 Priloga I k Direktivi 2015/2366, naslovljena „Plačilne storitve“, našteva dejavnosti iz člena 4, točka 3, te direktive, ki se zato štejejo za „plačilne storitve“ v smislu te direktive.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 10 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je American Express mednarodna družba za opravljanje storitev, ki s svojimi konsolidiranimi hčerinskimi družbami ponuja plačilne storitve, potovalne storitve, menjalniške storitve in storitve programov zvestobe za potrošnike in podjetja. Po vsem svetu, vključno z Evropsko unijo, opravlja tudi dejavnost izdaje kartic in pridobivanje. Družba American Express skupaj s svojimi hčerinskimi družbami upravlja shemo plačilnih kartic American Express (v nadaljevanju: Amex), ki je tristranska shema plačilnih kartic. V okviru te sheme so bili sklenjeni sporazumi o souporabi blagovnih znamk in o ponujanju storitev v Uniji, zaradi česar bi lahko – odvisno od odgovora Sodišča na vprašanje glede razlage člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366 – zanjo veljale obveznosti na področju dostopa, ki so določene v členu 35(1) te direktive.
- 11 Nacionalni organ upravlja Her Majesty's Treasury (zakladnica, Združeno kraljestvo). Zakladnica prevzame končno odgovornost za izvajanje obveznosti Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska glede uporabe, izvajanja in vsakršne druge oblike izvrševanja Direktive 2015/2366.
- 12 Družba American Express je predložitveno sodišče zaprosila za dovoljenje za vložitev tožbe zaradi preizkusa zakonitosti (*judicial review*) „namena in/ali obveznosti [nacionalnega organa], da uporablja, izvaja ali v kakršni koli drugi obliki izvršuje člen 35(1) [Direktive 2015/2366], ker ta predvideva pogoj souporabe blagovnih znamk in/ali zastopstva“. To sodišče je izdalo zaproseno dovoljenje.
- 13 Predložitveno sodišče sprašuje, ali je treba člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366 razlagati tako, da je tristranska shema plačilnih kartic, ki je sklenila sporazume o souporabi blagovnih znamk ali zastopništvu, izvzeta iz zahtev na področju dostopa, ki so določene v členu 35(1) te direktive. Zlasti po mnenju tega sodišča uvodna izjava 52 te direktive ne omogoča jasnega odgovora na to vprašanje.
- 14 Poleg tega bi bilo treba po mnenju tega sodišča, če bi Sodišče moralo presoditi, da se te zahteve uporabljajo za tristranske sheme plačilnih kartic, ki je sklenila sporazume o souporabi blagovnih znamk ali zastopništvu, odločiti o trditvi družbe American Express, da člen 35(1) Direktive 2015/2366 ni veljaven zaradi neobrazložitve, očitne napake pri presoji in kršitve načela sorazmernosti.

15 V teh okoliščinah je High Court of Justice (England & Wales) Queen's Bench Division (Administrative Court) (višje sodišče (Anglija in Wales), oddelek Queen's Bench (upravni senat), Združeno kraljestvo) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali za plačilni sistem, za katerega se obveznost dostopa iz člena 35(1) Direktive [2015/2366] sicer ne uporablja v skladu s členom 35(2)(b) te direktive, ta obveznost velja zaradi (i) sklenitve sporazumov o souporabi blagovnih znamk s partnerji, ki souporablajo blagovno znamko in sami ne opravljajo plačilnih storitev v navedenem sistemu v zvezi s to vrsto proizvodov, katerih blagovna znamka je v souporabi, in/ali (ii) uporabe zastopnika, ki plačilne storitve opravlja v njegovem imenu?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je člen 35(1) navedene direktive neveljaven v obsegu, v katerem določa, da za plačilne sisteme, ki so sklenili take sporazume, velja obveznost dostopa, zaradi:
 - (a) neobrazložitve v skladu s členom 296 PDEU,
 - (b) očitne napake pri presoji in/ali
 - (c) kršitve načela sorazmernosti?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 16 Evropski parlament, Svet Evropske unije in Evropska komisija navajajo, da predlog za sprejetje predhodne odločbe v celoti ni dopusten, ker, prvič, med strankama ne obstaja dejanski spor, drugič, nacionalno sodišče v predložitveni odločbi ni predložilo minimuma potrebnih elementov, saj ni navedlo ne upoštevanih dejstev ne razlogov, iz katerih sprašuje glede razlage in veljavnosti odločb iz postopka v glavni stvari, in tretjič, vložitev tožbe v zadevi v glavni stvari zaradi nadzora nad zakonitostjo „namena in/ali obveznosti“ nacionalnega organa, da uporablja ali izvaja te določbe, pomeni v okoliščinah, kot so v postopku v glavni stvari, sredstvo za obidenje sistema pravnih sredstev, vzpostavljenega s Pogodbo DEU.
- 17 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je samo nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki jo je treba sprejeti, pristojno, da glede na posebnosti zadeve, o kateri odloča, presodi potrebo za sprejetje predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in ustreznost vprašanj, ki jih predlaga Sodišču. Zato je Sodišče načeloma zavezano odločiti, če se predložena vprašanja nanašajo na razlago ali veljavnost pravila prava Unije (sodba z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 24).
- 18 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odgovor na vprašanje za predhodno odločanje, le če je očitno, da zahtevana razlaga ali zahtevana presoja veljavnosti pravila prava Unije ni v nikakršni zvezi z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih okoliščin, ki jih potrebuje, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 25).
- 19 Kar zadeva, prvič, resničnost spora o glavni stvari, je treba poudariti, da družba American Express s tožbo predložitvenemu sodišču predlaga, da preizkusi zakonitosti „namena in/ali obveznosti“ nacionalnega organa, da uporabi ali izvaja sporne določbe. V zvezi s tem iz predložitvene odločbe izhaja, da se stranki ne strinjata glede utemeljenosti tožbe. Ker mora predložitveno sodišče obravnavati ta spor in ker meni, da med strankama obstaja dejansko nesoglasje glede razlage in veljavnosti zadevnih določb te direktive, ni očitno, da spor o glavni stvari ni resničen (glej po analogiji sodbi z dne 10. decembra 2002, British American Tobacco (Investments) in Imperial Tobacco, C-491/01, EU:C:2002:741, točki 36 in 38, in z dne 4. maja 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, točka 17).

- 20 Poleg tega trditve, s katerimi se utemeljuje umetnost spora o glavni stvari in ki temeljijo na dejstvu, da ne obstaja nobeno dejanje ali opustitev nacionalne uprave, zaradi katere bi bila možna tožba zaradi preizkusa zakonitosti, temeljijo na izpodbijanju dopustnosti tožbe iz postopka v glavni stvari in tega, kako je nacionalno sodišče presodilo dejstva zaradi uporabe meril, ki jih določa nacionalno pravo. Vendar Sodišče ni pristojno niti, da bi podvomilo o tej presoji, ki v okviru tega postopka spada v pristojnost nacionalnega sodišča, niti da bi preverilo, ali je bila predložitevna odločba sprejeta v skladu z nacionalnimi pravili o organizaciji sodišč in sodnih postopkih. Tudi te trditve torej ne zadoščajo za izpodbijanje domneve upoštevnosti, navedene v točki 18 te sodbe (glej po analogiji sodbo z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 26).
- 21 Drugič, glede trditve, da predložitevno sodišče ni navedlo niti upoštevnih dejstev niti razlogov, iz katerih je vprašalo po razlagi in veljavnosti določb iz postopka v glavni stvari, je treba ugotoviti, da mora v skladu s členom 94, točka (a), Poslovnika Sodišča vsak predlog za sprejetje predhodne odločbe vsebovati „povzetek predmeta spora in upoštevnih dejstev, kakor jih je ugotovilo predložitevno sodišče, ali vsaj navedbo dejanskih okoliščin, na katerih vprašanja temeljijo“.
- 22 V zvezi s tem zadostuje, da so iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidni predmet spora o glavni stvari in glavna vprašanja v zvezi s pravnim redom Unije, da bi države članice in drugi zainteresirani subjekti v skladu s členom 23 Statuta Sodišča Evropske unije lahko predstavili svoja stališča in učinkovito sodelovali v postopku pred Sodiščem (glej sodbo z dne 8. septembra 2009, Liga Portuguesa de Futebol Profissional in Bwin International, C-42/07, EU:C:2009:519, točka 41 in navedena sodna praksa).
- 23 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da shemo Amex sestavljajo izključno ponudniki plačilnih storitev, ki spadajo v skupino, v smislu člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366, in torej zanjo lahko velja izjema iz te določbe. Iz te odločbe pa je razvidno tudi, da je shema Amex sklenila neko število sporazumov o souporabi blagovnih znamk in opravljanju storitev v Uniji, zaradi česar lahko – odvisno od razlage, za katero prosi predložitevno sodišče – ne bi bila upravičena do ugodnosti iz te določbe in bi v tem primeru zanjo veljale zahteve na področju dostopa, ki so določene v členu 35(1) te direktive.
- 24 V predložitveni odločbi sta torej strnjeno, ampak natančno opisana vzrok in narava spora o glavni stvari, katerega rešitev je po mnenju predložitvenega sodišča odvisna od razlage in veljavnosti teh določb. Iz tega sledi, da je predložitevno sodišče zadostno opredelilo dejanski in pravni okvir, v katerega se umešča njegov predlog za razlago prava Unije, da lahko Sodišče na postavljeno vprašanje poda koristen odgovor (glej po analogiji sodbo z dne 7. julija 2016, Genentech, C-567/14, EU:C:2016:526, točka 27).
- 25 Kar na drugi strani zadeva vprašanje, ali je predložitevno sodišče zadostno navedlo razloge, iz katerih se sprašuje o razlagi in veljavnosti določb iz postopka v glavni stvari, iz pripravljenosti za sodelovanje, ki je glavno vodilo pri izvajanju postopka predhodnega odločanja, dejansko izhaja, da mora predložitevno sodišče v predložitveni odločbi navesti natančne razloge, iz katerih meni, da je odgovor na njegova vprašanja glede razlage ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije potreben za rešitev spora (glej v tem smislu sodbo z dne 4. maja 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 26 Pomembno je torej, da nacionalno sodišče navede predvsem natančne razloge, iz katerih ni bilo prepričano o razlagi ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, in izpostavi razloge za neveljavnost, za katere posledično meni, da se lahko upoštevajo. Taka zahteva izhaja tudi iz člena 94(c) Poslovnika (glej v tem smislu sodbo z dne 4. maja 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, točka 25 in navedena sodna praksa).

- 27 V obravnavanem primeru je predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe povzelo del tozadevnih trditev družb American Express in MasterCard Europe SA in navedlo, da je bila razlaga nekaterih določb Direktive 2015/2366 negotova. Poleg tega je navedlo, da bo morda Sodišče glede na razlago teh določb, ki jo bo podalo, morda moralo odločiti o razlogih za neveljavnost, ki jih navaja družba American Express.
- 28 Iz tega izhaja, da predložitveno sodišče ni menilo le, da trditve strank postopka v glavni stvari porajajo vprašanje glede razlage, na katero odgovor ni gotov, temveč tudi, da se lahko sprejmejo razlogi za neveljavnost, ki jih navaja družba American Express in so vsebovani v predložitveni odločbi.
- 29 Glede, tretjič, trditve, da je v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, vložitev tožbe v glavni stvari zaradi nadzora nad zakonitostjo „namena in/ali obveznosti“ nacionalnega organa, da uporabi ali izvaja Direktivo 2015/2366, sredstvo za obidenje sistema pravnih sredstev, vzpostavljenega z Pogodbe DEU, ker ta organ ni sprejel nobenega ukrepa zoper shemo Amex in ker je ta organ le navedel, da ne nasprotuje vložitvi tožbe v glavni stvari, je treba opozoriti, da je Sodišče za dopustne že razglasilo več predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki so se nanašali na razlago in/ali veljavnost aktov sekundarnega prava in so bili vloženi v okviru takih tožb zaradi nadzora nad zakonitostjo, med drugim v zadevah, v katerih so bile izrečene sodbe z dne 10. decembra 2002, *British American Tobacco (Investments) in Imperial Tobacco* (C-491/01, EU:C:2002:741), z dne 3. junija 2008, *Intertanko in drugi* (C-308/06, EU:C:2008:312), z dne 8. julija 2010, *Afton Chemical* (C-343/09, EU:C:2010:419), z dne 4. maja 2016, *Pillbox 38* (C-477/14, EU:C:2016:324), in z dne 4. maja 2016, *Philip Morris Brands in drugi* (C-547/14, EU:C:2016:325).
- 30 Poleg tega možnost posameznikov, da se pred nacionalnimi sodišči sklicujejo na neveljavnost splošnega akta Unije, ni podrejena pogoju, da je navedeni akt dejansko že bil predmet izvedbenih ukrepov, sprejetih v nacionalnem pravu. V zvezi s tem zadostuje, da je bil pri nacionalnem sodišču začet dejanski spor, v katerem se je vprašanje veljavnosti takšnega akta postavilo kot predhodno vprašanje. Ta pogoj pa je, kot izhaja iz točk 14, 19, 20, 27 in 28 te sodbe, v sporu o glavni stvari izpolnjen (glej po analogiji sodbe z dne 10. decembra 2002, *British American Tobacco (Investments) in Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, točka 40; z dne 16. junija 2015, *Gauweiler in drugi*, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 29; z dne 4. maja 2016, *Pillbox 38*, C-477/14, EU:C:2016:324, točka 19, in z dne 4. maja 2016, *Philip Morris Brands in drugi*, C-547/14, EU:C:2016:325, točka 35).
- 31 V teh okoliščinah ni razvidno, da bi bila tožba v glavni stvari vložena zato, da bi se obšla pravna sredstva, določena v Pogodbi DEU.
- 32 Iz vsega navedenega izhaja, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Prvo vprašanje

- 33 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366 razlagati tako, da tristranska shema plačilnih kartic, ki je sklenila sporazum o souporabi blagovnih znamk s partnerjem, ki sam v zvezi s proizvodi, ki so predmet souporabe blagovne znamke, ne ponuja plačilnih storitev, oziroma za namene ponujanja plačilnih storitev uporabi zastopnika, ni upravičena do izjeme iz te določbe in torej zanjo veljajo zahteve iz člena 35(1) te direktive.
- 34 Najprej je treba opozoriti, da na podlagi člena 35(1), prvi pododstavek, Direktive 2015/2366 „[d]ržave članice zagotovijo, da so pravila o dostopu ponudnikov plačilnih storitev, ki imajo dovoljenje za opravljanje plačilnih storitev ali so registrirani in so pravne osebe, do plačilnih sistemov objektivna, nediskriminatorna in sorazmerna ter ne omejujejo dostopa bolj, kot je potrebno za varovanje pred posebnimi tveganji, kot so tveganje poravnave, operativno tveganje in poslovno tveganje, ter za

varovanje finančne in operativne stabilnosti plačilnega sistema“. V členu 35(1), drugi pododstavek, te direktive poleg tega določa zahteve, ki jih plačilni sistemi nikakor ne smejo naložiti ponudnikom plačilnih storitev, uporabnikom plačilnih storitev ali drugim plačilnim sistemom.

- 35 Člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366 določa, da se člen 35(1) te direktive ne uporablja za „plačilne sisteme, v katerih so izključno ponudniki plačilnih storitev, ki spadajo v skupino“. Pojem „skupina“ je opredeljen v členu 4, točka 40, te direktive kot „skupina podjetij, ki so medsebojno povezana, kakor je navedeno v členu 22(1), (2) ali (7) Direktive [2013/34], ali podjetij, kakor so opredeljena v členih 4, 5, 6 in 7 Delegirane uredbe [št. 241/2014], ki so medsebojno povezana, kakor je navedeno v členu 10(1) ali v členu 113(6) ali (7) Uredbe [št. 575/2013]“.
- 36 Kot je bilo navedeno v točki 23 te sodbe, ni sporno, da je tristranska shema plačilnih kartic, kot je shema Amex, izključno sestavljena iz ponudnikov plačilnih storitev, ki spadajo v skupino v smislu prejšnje točke.
- 37 Posledica tega je, da za tristransko shemo plačilnih kartic načeloma ne veljajo zahteve na področju dostopa, ki so določene v členu 35(1) Direktive 2015/2366, razen če v njeno delovanje poseže tretji, tako da ni mogoče več šteti, da jo sestavljajo izključno ponudniki plačilnih storitev, ki spadajo v skupino v smislu člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), te direktive.
- 38 V obravnavanem primeru družba American Express trdi, da je treba člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366 razlagati tako, da posledica okoliščine, da so bili v okviru tripartitne sheme plačilnih kartic sklenjeni sporazumi o souporabi blagovnih znamk in zastopanju, ni to, da zanjo veljajo zahteve na področju dostopa. Kar zadeva sporazume o souporabi blagovne znamke, v okviru katerih partner, ki souporablja blagovno znamko, ne zagotavlja nobene plačilne storitve, naj bi namreč shema ostala edini izdajatelj kartic in edini prevzemnik transakcij, izvedenih z uporabo teh kartic. Ravno tako naj uporaba zastopnika za ponujanje plačilnih storitev v okviru sheme plačilnih kartic ne bi spremenila identitete ponudnika plačilnih storitev. Zato naj bi se zahteve na področju dostopa za tristranski sistem plačilnih kartic uporabljale le, če ta sistem da licenco dodatnemu ponudniku storitev v okviru tega sistema.
- 39 Po drugi strani pa družba MasterCard Europe trdi, da zgolj zaradi dejstva, da tristranska shema plačilnih kartic uporabi partnerja, ki souporablja blagovno znamko, ali zastopnika, pomeni, da za to shemo veljajo zahteve na področju dostopa, saj v tem primeru za ta sistem ni mogoče več šteti, da spada k izjemi iz člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366.
- 40 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi sobesedilo in cilje, ki jih uresničuje ureditev, katere del je (sodba z dne 21. septembra 2017, Komisija/Nemčija, C-616/15, EU:C:2017:721, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 41 Na prvem mestu, iz besedila člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366 izhaja, da je posledica sodelovanja ponudnikov plačilnih storitev, ki ne spadajo v isto skupino, pri istem plačilnem sistemu to, da ta sistem ni upravičen do izjeme iz te določbe in da torej zanj veljajo zahteve na področju dostopa iz člena 35(1) te direktive.
- 42 Iz člena 4, točka 11, Direktive 2015/2366 je razvidno, da je ponudnik plačilnih storitev opredeljen kot „subjekt iz člena 1(1) [ali] fizičn[a] ali pravn[a] [...] oseba[a], ki ji je bila odobrena izjema na podlagi člena 32 ali 33 [te direktive]“. Omenjeni člen 1(1) razlikuje med šestimi kategorijami ponudnikov plačilnih storitev, in sicer nekaterimi kreditnimi institucijami, institucijami za izdajo elektronskega denarja v smislu člena 2, točka 1, Direktive 2009/110, poštnimi institucijami, ki imajo na podlagi nacionalnega prava pravico opravljati plačilne storitve, plačilnimi institucijami, ECB in nacionalnimi

centralnimi bankami, kadar ne delujejo kot monetarni organ ali drugi javni organi, ter državami članicami ali njihovimi regionalnimi ali lokalnimi organi, kadar ne delujejo kot javni organi. Člena 32 in 33 pa določata izjeme za fizične in pravne osebe, ki ponujajo nekatere plačilne storitve.

- 43 Glede vprašanja, ali je partner, ki souporablja blagovno znamko, ali zastopnik zajet s pojmom „ponudnik plačilnih storitev“, kot je naveden v prejšnji točki, je dejstvo, da, kar zadeva, prvič, pojem „souporaba blagovnih znamk“, ta v Direktivi 2015/2366 ni opredeljen. Vendar je iz uvodne izjave 2 te direktive razvidno, da je revidirani pravni okvir Unije za plačilne storitve, na podlagi katerega je bila sprejeta ta direktiva, dopolnjen z Uredbo 2015/751. Poleg tega je iz uvodne izjave 6 iste direktive razvidno, da je bil namen zakonodajalce Unije, da se zagotovi dosledna uporabe zakonodajnega okvira glede plačilnih storitev po vsej Uniji.
- 44 V skladu s členom 2, točka 32, Uredbe 2015/751 je souporaba blagovnih znamk opredeljena kot „vključitev vsaj ene plačilne blagovne znamke in vsaj ene neplačilne blagovne znamke v isti kartični plačilni instrument“. Pojem „plačilna blagovna znamka“ je opredeljen tako v členu 2, točka 30, te uredbe kot v členu 4, točka 47, Direktive 2015/2366 kot „vsako stvarno ali digitalno ime, izraz, znak, simbol oziroma njihov[a] kombinacij[a], ki lahko označuje, v okviru katere kartične sheme se izvajajo kartične plačilne transakcije“.
- 45 Kar zadeva, drugič, pojem „zastopnik“, je ta opredeljen v členu 4, točka 38, Direktive 2015/2366 kot „fizična ali pravna oseba, ki deluje v imenu plačilne institucije pri opravljanju plačilnih storitev“. Kot izhaja iz točke 42 te sodbe, so plačilne institucije ena izmed šestih kategorij ponudnikov plačilnih storitev, ki so našteje v členu 1(1) te direktive.
- 46 Tako na podlagi upoštevnih opredelitev pojmov „souporaba blagovne znamke“ in „zastopnik“ ni mogoče sklepati, da je partner, ki souporablja blagovno znamko, ali zastopnik nujno ponudnik plačilnih storitev v smislu člena 4, točka 11, Direktive 2015/2366.
- 47 Ugotoviti je torej treba, da iz besedila člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366 ne izhaja izrecno, da je nujna posledica tega, da plačilni sistem, v katerem so izključno ponudniki plačilnih storitev, ki spadajo v skupino, uporabi partnerja, ki souporablja blagovno znamko, ali zastopnika, to, da ta sistem ni upravičen do izjeme iz te določbe. Če bi zakonodajalec Unije želel omejiti področje uporabe te določbe tako, da bi to veljalo, bi to lahko izrecno določil (glej po analogiji sodbo z dne 19. marca 2009, Komisija/Italija, C-275/07, EU:C:2009:169, točka 99).
- 48 Na drugem mestu, glede konteksta, v katerega se umešča člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366, je treba opozoriti, da je cilj člena 35 te direktive, kot to izhaja iz odstavka 1, prvi pododstavek, tega člena, zlasti določiti pravila o dostopu ponudnikov plačilnih storitev, ki imajo dovoljenje za opravljanje plačilnih storitev ali so registrirani, do plačilnih sistemov. S takim ciljem tega člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), je združljiva razlaga, da za tristransko shemo plačilnih kartic, ki odloči, da se bo odprla, tako da bo v svoje delovanje vključila ponudnika plačilnih storitev, ki ne spada v skupino, veljajo zahteve na področju dostopa, ki so določene v členu 35(1) te direktive.
- 49 Res je, da v uvodni izjavi 52 Direktive 2015/2366 sistemi, ki jih vzpostavi in upravlja en sam ponudnik plačilnih storitev, zajemajo „tristranske sheme, kot so tristranske sheme kartic, če nikoli ne delujejo kot dejanske štiričlanske sheme kartic, na primer z vključevanjem pridobiteljev licenc, zastopnikov ali partnerjev, ki souporablajo blagovno znamko“.
- 50 Vendar v nasprotju s tem, kar navaja družba MasterCard Europe, ta uvodna izjava ne more utemeljiti razlage, da je nujna posledica vsake pogodbe o souporabi blagovne znamke ali zastopanju, ki jo sklene tristranska shema plačilnih kartic, to, da je ta shema izključena iz področja uporabe člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366.

- 51 V zvezi s tem je treba opozoriti, da lahko uvodna izjava akta sekundarnega prava Unije sicer omogoči pojasnitev razlage pravnega pravila, vendar pa sama ni tako pravilo (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 1989, Casa Fleischhandel, 215/88, EU:C:1989:331, točka 31).
- 52 Vsekakor pa nič v uvodni izjavi 52 Direktive 2015/2366 niti v drugih določbah te direktive, kot to v bistvu poudarja Komisija, ne nasprotuje temu, da se člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b), te direktive razlaga tako, da je, če shema plačilnih kartic vključuje partnerja, ki souporablja blagovno znamko, ali zastopnika, potrebno, da je partner, ki souporablja blagovno znamko, ali zastopnik ponudnik plačilnih storitev ali da se njegova vloga v okviru sheme lahko enači z dejavnostjo takega ponudnika, zato da se za to shemo ne bi več štelo, da so v njej izključno ponudniki plačilnih storitev, ki spadajo v skupino v smislu zadnjenavedene določbe.
- 53 Po eni strani je treba namreč ugotoviti, da je v prvem stavku uvodne izjave 52 te direktive navedeno, da se določbe glede dostopa do plačilnih sistemov ne bi smele uporabljati za plačilne sisteme, „ki jih vzpostavi in upravlja en sam ponudnik plačilnih storitev“, s čimer je poudarjeno število ponudnikov plačilnih storitev, ki so vpleteni v delovanje zadevnega sistema.
- 54 Čeprav po drugi strani iz te uvodne izjave izhaja, da se za kartične sheme, ki uporabljajo partnerje, ki souporablja blagovno znamko, ali zastopnike, lahko šteje, da delujejo kot sheme plačilnih kartic, v katere so dejansko vključene štiri strani, je treba opozoriti tudi, da je štiristranska shema plačilnih kartic opredeljena v členu 2, točka 17, Uredbe 2015/751 kot shema, „v okviru katere so kartične plačilne transakcije izvršene s plačilnega računa plačnika na plačilni račun prejemnika plačila na podlagi posredovanja sheme, izdajatelja (na strani plačnika) in pridobitelja (na strani prejemnika plačila)“.
- 55 Tako je glede na preudarke, navedene v točki 43 te sodbe, za štiristransko shemo plačilnih kartic v smislu Direktive 2015/2366 značilna prisotnost različnih ponudnikov plačilnih storitev, ki v okviru plačilnih transakcij, povezanih s kartico, opravljajo storitve „pridobitelja“ in „izdajatelja“.
- 56 Ugotoviti je torej treba, tako kot to navaja Komisija, da primeri, navedeni v uvodni izjavi 52 Direktive 2015/2366, položajev, v katerih tristranske sheme plačilnih kartic sklenejo sporazume z zastopniki ali partnerji, ki souporablja blagovno znamko, le ponazarjajo način, na katerega lahko te sheme organizirajo svoja operativna razmerja, tako da lahko za namene uporabe zahtev na področju dostopa, določenih s to direktivo, v praksi delujejo kot štiristranske sheme plačilnih kartic.
- 57 Na tretjem mestu je treba glede ciljev, ki se uresničujejo z Direktivo 2015/2366, katere del so določbe iz zadeve v glavni stvari, opozoriti, da je v skladu z uvodno izjavo 49 te direktive „za vse ponudnike plačilnih storitev [...] nujno, da imajo dostop do storitev tehnične infrastrukture plačilnih sistemov“ in da je treba, zato „[d]a bi po vsej Uniji zagotovili enako obravnavo različnih kategorij ponudnikov plačilnih storitev z dovoljenjem v skladu s pogoji njihovega dovoljenja, [...] pojasniti pravila v zvezi z dostopom do plačilnih sistemov“.
- 58 Enako je v uvodni izjavi 50 Direktive 2015/2366 poudarjeno, da bilo treba „določiti [...] pravila za nediskriminatorno obravnavo plačilnih institucij, ki so pridobile dovoljenje, in kreditnih institucij, tako da bi lahko vsi ponudniki plačilnih storitev, ki tekmujejo na notranjem trgu, uporabljali storitve tehnične infrastrukture teh plačilnih sistemov pod enakimi pogoji“. V tej uvodni izjavi je navedeno tudi, da je „[z]aradi razlik v pravilih skrbnega in varnega poslovanja [...] primerno določiti, da se ponudniki plačilnih storitev, ki so pridobili dovoljenje, in tisti, ki so upravičeni do izjeme v skladu s to direktivo in izjeme v skladu s členom 3 Direktive [2009/110], obravnavajo različno“.

- 59 Nazadnje, v uvodni izjavi 52 Direktive 2015/2366 je med drugim navedeno, da zaradi spodbujanja konkurence, ki jo lahko v razmerju do običajnih obstoječih plačilnih sistemov zagotavljajo zaprti plačilni sistemi, kot so tristranske sheme plačilnih kartic, ki nikoli ne delujejo kot sheme kartic, pri katerih so dejansko udeležene štiri stranke, ne bi bilo primerno, da se tretjim da dostop do teh zaprtih ekskluzivnih plačilnih sistemov.
- 60 Iz preudarkov v točkah od 57 do 59 te sodbe izhaja, da je namen člena 35 Direktive 2015/2366 zagotoviti, da ima načeloma vsak ponudnik plačilnih storitev dostop do storitev tehnične infrastrukture plačilnih sistemov, da bi se po vsej Uniji zagotovila enaka obravnava različnih kategorij ponudnikov plačilnih storitev. Kot izhaja iz teh preudarkov, je zakonodajalec Unije namreč želel zagotoviti, da lahko vsak ponudnik plačilnih storitev pod enakimi pogoji uporabi take storitev, zato da bi se na plačilnih trgih ohranila učinkovita konkurenca.
- 61 Iz istih preudarkov, zlasti tistih, ki so navedeni v točkah 58 in 59 te sodbe, izhaja, da morajo zahteve na področju dostopa, ki so določene v členu 35(1) Direktive 2015/2366, načeloma kateremu koli ponudniku plačilnih storitev omogočiti dostop do plačilnih sistemov pod pogoji, ki so v njem določeni, vendar je zakonodajalec Unije ravno tako želel določiti različno obravnavo ponudnikov plačilnih storitev, če jo razlike med njimi upravičujejo.
- 62 Natančneje, kar zadeva zaprte tristranske plačilne sisteme, iz točke 59 te sodbe izhaja, da je zakonodajalec Unije ocenil za primerno, da te oprosti zahtev na področju dostopa, zaradi spodbujanja konkurence med plačilnimi sistemi. Vendar, kot izhaja zlasti iz točk od 54 do 56 te sodbe, kadar se tristranska shema plačilnih kartic odloči odpreti, tako da vključi ponudnika plačilnih storitev, ki ni član skupine, se njeno delovanje približuje delovanju klasičnega štiristranskega plačilnega sistema, zaradi česar potreba po spodbujanju konkurence, ki jo ustvari na trgu, ne upravičuje več, da bi bila ta oproščena zahtev na področju dostopa.
- 63 Cilje Direktive 2015/2366, zlasti tistega iz člena 35(1) te direktive, in sicer zagotoviti enake konkurenčne pogoje pri ponudbi plačilnih storitev, bi bilo namreč težko uresničiti, če za tristransko shemo plačilnih kartic, ki vključi tretjega, ki ima status ponudnika plačilnih storitev v smislu člena 4, točka 11, te direktive ali katerega vlogo je mogoče enačiti z vlogo takega ponudnika, ne bi veljale zahteve na področju dostopa ponudnikov plačilnih storitev do plačilnih sistemov iz člena 35(1) te direktive.
- 64 Zato je treba ugotoviti, da se take zahteve uporabljajo za tristransko shemo plačilnih kartic, ki je sklenila sporazum o souporabi blagovnih znamk v smislu člena 2, točka 32, Uredbe 2015/751, če je zadevni partner, ki souporablja blagovno znamko, ponudnik plačilnih storitev v smislu člena 4, točka 11, Direktive 2015/2366, čeprav ta partner sam v okviru tega sporazuma ne ponuja nobenih plačilnih storitev glede produktov, ki so predmet souporabe blagovnih znamk.
- 65 Enako se, kadar tristranska shema plačilnih kartic sklene sporazum z zastopnikom v smislu člena 4, točka 38, Direktive 2015/2366, zahteve na področju dostopa nujno uporabljajo za to shemo. Ker je, kot je bilo opozorjeno v točki 45 te sodbe, zastopnik v členu 4, točka 38, te direktive opredeljen kot „fizična ali pravna oseba, ki v imenu plačilne institucije opravlja plačilne storitve“, in čeprav zastopnik torej sam ni nujno ponudnik plačilnih storitev, je namreč njegovo vlogo glede na njeno naravo v vseh primerih treba enačiti z vlogo ponudnika plačilnih storitev.
- 66 Ta razlaga ni vprašljiva zaradi argumenta družbe MasterCard Europe, da morajo biti položaji, v katerih za tristransko shemo plačilnih kartic veljajo zahteve na področju dostopa, enaki kot tisti, v katerih za tak sistem veljajo obveznosti glede medbančnih provizij na podlagi člena 1(5) in člena 2, točka 18, Uredbe 2015/751, katerih obseg in veljavnost sta bila predmet vprašanj za predhodno odločanje v zadevi, v kateri je bila izdana današnja sodba American Express (C-304/16).

- 67 V zvezi s tem zadošča ugotovitev, da se po eni strani besedilo člena 1(5) in člena 2, točka 18, Uredbe 2015/751, ki se med drugim nanašata na položaje, v katerih je treba za namene uporabe obveznosti iz te uredbe, vključno s tistim o omejitvi višine medbančnih provizij, za tristranske sheme plačilnih kartic šteti, da so štiristranske sheme plačilnih kartic, v več pogledih razlikuje od besedila člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366.
- 68 Po drugi strani pa, čeprav se cilji teh dveh kategorij zahtev, ki sta navedeni v točki 66 te sodbe, sicer ujemajo, ker je namen obeh kategorij zahtev zlasti, da se zagotovi enako obravnavanje konkurentov in učinkovita konkurenca na trgu plačil, pa sta tako narava teh dveh kategorij zahtev kot zakonodajni akt, v katerem sta ti predpisani, razlikujeta.
- 69 Glede na vse prej navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366 razlagati tako, da je tristranska shema plačilnih kartic, ki je s partnerjem, ki souporablja blagovno znamko, sklenila sporazum o souporabi blagovnih znamk, upravičena do izjeme iz te določbe in zanjo torej ne veljajo zahteve iz člena 35(1) te direktive, če ta partner, ki souporablja blagovno znamko, ni ponudnik plačilnih storitev in v okviru te sheme ne ponuja plačilnih storitev za produkte, ki so predmet souporabe blagovnih znamk. Po drugi strani tristranska shema plačilnih kartic, ki za namene ponujanja plačilnih storitev vključuje zastopnika, ni upravičena do te izjeme in zato zanjo veljajo zahteve iz navedenega člena 35(1).

Drugo vprašanje

- 70 Z drugim vprašanjem za predhodno odločanje predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je člen 35 Direktive 2015/2366 neveljaven, ker določa zahteve na področju dostopa, ki se uporabljajo za tristransko shemo plačilnih kartic, ki je sklenila sporazum o souporabi blagovnih znamk s partnerjem, ki souporablja blagovno znamko, ki sam glede produktov, ki so predmet souporabe blagovne znamke, ne ponuja plačilnih storitev v okviru te sheme, oziroma je za namene ponudbe plačilnih storitev vključila zastopnika.
- 71 Najprej je treba ugotoviti, da, kar zadeva pogodbe o souporabi blagovne znamke, razlaga člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive 2015/2366, kot je navedena v točki 69 te sodbe, ne ustreza v celoti razlagi, na podlagi katere predložitveno sodišče zastavlja drugo vprašanje za predhodno odločanje.
- 72 Tako je treba glede na odgovor na prvo vprašanje za predhodno odločanje na drugo vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti le v delu, v katerem se nanaša na to, ali člen 35 Direktive 2015/2366 ni veljaven, ker se zahteve iz odstavka 1 tega člena uporabljajo za tristransko shemo plačilnih kartic, ki za namene ponudbe plačilnih storitev vključuje zastopnika.

Obstoj kršitve obveznosti obrazložitve

- 73 V zvezi z obveznostjo obrazložitve je treba spomniti, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča – čeprav mora biti iz obrazložitve akta Unije, ki jo zahteva člen 296(2) PDEU, jasno in nedvoumno razvidno sklepanje organa, ki je sporni akt izdal, tako da se zainteresiranim strankam omogoči, da se seznanijo z razlogi sprejetega ukrepa, in Sodišču, da opravi nadzor – ne zahteva, da se v njej podrobno navedejo vse upoštevne pravne ali dejanske okoliščine. Spoštovanje obveznosti obrazložitve akta je treba poleg tega presoati ne le glede na besedilo akta, temveč tudi glede na njegov kontekst in celoto pravnih pravil, ki urejajo zadevno področje (sodba z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 70 in navedena sodna praksa).

- 74 Poleg tega je Sodišče večkrat presodilo, da je, kadar iz splošnega akta izhaja bistvo cilja, ki ga zasleduje institucija, nesorazmerno zahtevati posebno obrazložitev glede posameznih tehničnih odločitev (sodba z dne 3. marca 2016, Španija/Komisija, C-26/15 P, neobjavljena, EU:C:2016:132, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 75 V obravnavanem primeru iz uvodnih izjav 49, 50 in 52 Direktive 2015/2366 dovolj jasno izhaja logika, ki je podlaga za uporabo zahtev iz člena 35(1) te direktive za tristranske sheme plačilnih kartic, ki v delovanje sheme vključijo ponudnika plačilnih storitev, ki ni del skupine, ali tretjega, katerega vlogo je mogoče enačiti s takim ponudnikom. Zlasti, kot je razvidno iz točke 60 te sodbe, iz teh uvodnih izjav izhaja, da je namen člena 35, da se zagotovi, da imajo načeloma vsi ponudniki plačilnih storitev dostop do storitev tehnične infrastrukture plačilnih sistemov, da bi bila po vsej Uniji zagotovljena enaka obravnava različnih kategorij ponudnikov plačilnih storitev in da bi bila tako na trgih plačil ohranjena učinkovita konkurenca.
- 76 Poleg tega iz istih uvodnih izjav izhaja, da morajo zahteve na področju dostopa načeloma vsem ponudnikom plačilnih storitev omogočiti dostop do storitev tehnične infrastrukture plačilnih sistemov pod pogoji, določenimi v Direktivi 2015/2366, vendar je zakonodajalec Unije poleg tega želel določiti različno obravnavanje ponudnikov plačilnih storitev, če ga razlike med njimi upravičujejo. Tako je zakonodajalec Unije sicer ocenil kot primerno, da zaprte tristranske sheme plačilnih kartic izvzame iz teh zahtev na področju dostopa, zato da bi spodbudil konkurenco med plačilnim sistemi, vendar je ocenil, da se, če se tristranska shema plačilnih kartic odloči odpreti s tem, da vključi ponudnika plačilnih storitev, ki ni del skupine, ali tretjega, kot je agent, katerega vlogo je mogoče enačiti z vlogo takega ponudnika, delovanje tega sistema približa delovanju klasičnega štiristranskega sistema, tako da potreba po spodbujanju te konkurence ne upravičuje več, da se ta shema izvzame iz teh zahtev na področju dostopa.
- 77 Poleg tega so iz uvodne izjave 52 Direktive 2015/2366 razvidne razlike, ki obstajajo med zaprtimi ekskluzivnim tristranskimi shemami plačilnih kartic in običajnimi obstoječimi plačilnimi sistemi in ki pojasnjujejo, da je uporaba zahtev na področju dostopa za tristranske sheme plačilnih kartic upravičena le, kadar je posledica delovanja teh shem to, da ne spadajo na področje uporabe člena 35(2), prvi pododstavek, točka (b), te direktive.
- 78 Iz tega izhaja, da določbe Direktive 2015/2366, ki so omenjene v točki 75 te sodbe, v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 73 te sodbe, opredeljujejo celovit položaj, zaradi katerega se je zakonodajalec Unije odločil, da za tristranske sheme plačilnih kartic, ki so sklenile pogodbe o zastopanju, veljajo zahteve na področju dostopa, ki so določene v členu 35(1) te direktive, in splošne cilje, ki se s to odločitvijo uresničujejo, tako da zainteresiranim osebam omogočajo, da se seznani z utemeljitvami za to odločitev, Sodišču pa, da lahko izvaja nadzor.
- 79 V teh okoliščinah zakonodajalec Unije v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah 73 in 74 te sodbe, ni bil dolžan v Direktivi 2015/2366 specifično navesti razlogov, iz katerih morajo za tristranski sistem plačilnih kartic v vsakem od zadevnih položajev veljati zahteve na področju dostopa.
- 80 Zato ni mogoče ugotoviti, da Direktiva 2015/2366 v zvezi s tem ni obrazložena, tako da bi bil zaradi tega njen člen 35 neveljaven.

Obstoj očitne napake pri presoji

- 81 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da se v sporu o glavni stvari veljavnost člena 35 Direktive 2015/2366 izpodbija zlasti zato, ker naj bi bila pri njem podana očitna napaka pri presoji, ker se zahteve na področju dostopa, ki so določene v odstavku 1 tega člena, uporabljajo za tristranske sheme plačilnih kartic, ki so sklenile sporazume o zastopanju, saj zakonodajalec Unije ne bi mogel razumljivo sprejeti določbe s takim obsegom.

82 Vendar iz elementov, ki so bili predloženi Sodišču v okviru tega postopka, ni razvidno, da je zakonodajalec Unije zato pri členu 35 Direktive 2015/2366 storil očitno napako pri presoji.

83 Zlasti noben element, predložen Sodišču, ne dokazuje, da je zakonodajalec Unije storil napako s tem, da je štel, da bi dejstvo, da se tak sistem vključi na področje uporabe člena 35(1) Direktive 2015/2366, prispevalo k temu, da se lahko uresničijo cilji, navedeni v točkah od 57 do 63 te sodbe.

Obstoj kršitve načela sorazmernosti

84 Spomniti je treba, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča z načelom sorazmernosti zahteva, da so akti institucij Unije primerni za uresničitev legitimnih ciljev zadevne ureditve in ne presegajo okvirov, ki so potrebni za doseganje teh ciljev (sodba z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 67 in navedena sodna praksa).

85 V zvezi s sodnim nadzorom nad spoštovanjem teh pogojev je Sodišče zakonodajalcu Unije v okviru izvajanja njegovih pristojnosti priznalo široko diskrecijsko pravico na področjih, na katerih njegovo delovanje zahteva tako politične kot gospodarske ali socialne odločitve in na katerih je dolžan opraviti zapletene presoje in ocene. Tako ne gre za vprašanje, ali je bil ukrep, sprejet na takem področju, edini ali najboljši mogoč, temveč lahko na zakonitost tega ukrepa vpliva samo njegova očitna neprimernost glede na cilj, ki ga pristojna institucija želi doseči (sodba z dne 8. junija 2010, Vodafone in drugi, C-58/08, EU:C:2010:321, točka 52 in navedena sodna praksa).

86 V obravnavanem primeru noben element, ki je bil predložen Sodišču, ne dokazuje, da člen 35 Direktive 2015/2366 ni primeren za uresničitev zastavljenih legitimnih ciljev, ki so navedeni v točkah od 57 do 62 te sodbe.

87 Nasprotno, ker bi, kot je razvidno iz točk 63 in 65 te sodbe, lahko bilo težko uresničiti cilje Direktive 2015/2366, zlasti cilj člena 35 te direktive, in sicer zagotoviti enake konkurenčne pogoje pri ponudbi plačilnih storitev, če za tristransko shemo plačilnih kartic, ki je vključila zastopnika, ne bi veljale zahteve na področju dostopa, ni bilo očitno neprimerno, da glede na take cilje tudi za tako shemo veljajo te zahteve.

88 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da v okviru preučitve drugega vprašanja ni bil ugotovljen noben element, ki bi lahko vplival na veljavnost člena 35 Direktive 2015/2366.

Stroški

89 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Člen 35(2), prvi pododstavek, točka (b), Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES je treba razlagati tako, da je tristranska shema plačilnih kartic, ki je s partnerjem, ki souporablja blagovno znamko, sklenila sporazum o souporabi blagovnih znamk, upravičena do izjeme iz te določbe in zanjo torej ne veljajo zahteve iz člena 35(1) te direktive, če ta partner, ki souporablja blagovno znamko, ni ponudnik plačilnih storitev in v okviru te sheme ne ponuja plačilnih storitev za produkte, ki so predmet souporabe

blagovnih znamk. Po drugi strani tristranska shema plačilnih kartic, ki za namene ponujanja plačilnih storitev vključi zastopnika, ni upravičena do te izjeme in zato zanjo veljajo zahteve iz navedenega člena 35(1).

- 2. V okviru preučitve drugega vprašanja za predhodno odločanje ni bil ugotovljen noben element, ki bi lahko vplival na veljavnost člena 35 Direktive 2015/2366.**

Podpisi

i — Točka 69 in točka 1 izreka tega besedila sta bili jezikovno popravljene po njegovi prvotni objavi na spletu.